

İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırıcı Yaklaşım İle Dizgeli Eğitimin Öğrenci Erişisine Etkisi Arasındaki Fark*

Turgay ÖNTAŞ†

ÖZ: Bu araştırmanın amacı dizgeli eğitim ve yapılandırıcı yaklaşıma göre yapılan altıncı sınıf Sosyal Bilgiler erişisindeki etkisini belirlemektir. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. “Yeryüzünde Yaşam” ünitesinde dizgeli eğitime göre hazırlanmış ders planı deney grubuna ve yapılandırıcı yaklaşıma göre hazırlanmış ders planı kontrol grubuna uygulanmıştır. Araştırma 2009-2010 yılı Ankara ili Çankaya ilçesinde Fevzi Özbey İlköğretim Okulu 6. sınıfları ile Sosyal Bilgiler derslerinde yürütülmüştür. Ölçme aracı 25 çoktan seçmeli ve 1 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Testin Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayısı 0,88 bulunmuştur. Araştırma sürecinde elde edilen veriler, bağımsız gruplar için t testi istatistiksel tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen başlıca sonuçlara bakıldığında dizgeli eğitimin kullanıldığı grubun Sosyal Bilgiler dersi bilgi ve kavrama düzeyi erişi ortalaması ile yapılandırıcı yaklaşımın kullanıldığı grubun bilgi ve kavrama düzeyi erişi ortalaması arasında anlamlı bir fark yoktur. Dizgeli eğitimin kullanıldığı grubun Sosyal Bilgiler dersi uygulama düzeyi ve toplam erişi ortalaması, yapılandırıcı yaklaşımın kullanıldığı grubun uygulama ve toplam erişi ortalamasından yüksektir ve anlamlı bir fark vardır.

Anahtar Kelimeler: Dizgeli Eğitim, Yapılandırıcı Yaklaşım, Erişi, Sosyal Bilgiler

Effectiveness of The Differences Between Systematic Learning And Constructivist Approach On The Student Achievement In Elementary Social Studies Course

ABSTRACT: The purpose of this study is to find out the effects of systematic education and constructivist approach on sixth grade social studies achievement. Experimental method with pre-test, posttest control group was used in the study. The unit, “Life on Earth”, was taught in experiment group in accordance with systematic learning and control group in accordance with constructivist approach. The study was carried out in social studies course in class 6th grade Fevzi Ozbey Primary School in Cankaya, Ankara in 2009-2010 educational year. An achievement test including 25 multi-choices questions and one open-ended question was used as the means of measurement. The reliability coefficient of the test was found to be 0.88. The data obtained from the study were analyzed for independent groups using t-test statistical technique. The main results obtained from the study are as follows; there is no significant difference in the levels of knowledge and comprehension in social studies course between the groups for which systematic learning was used and the one for which Constructivist approach was used. The level of the practice and total achievement of the group taught with systematic learning is significantly higher than the same aspects of the group whose education was carried out with constructivist approach.

Key words: Systematic Learning, Constructivist Approach, Achievement, Social Studies

* Bu çalışma yazarın Prof. Dr. Veysel Sönmez danışmanlığında tamamladığı yüksek lisans tezinin bir bölümünün özetlenmesiyle hazırlanmış ve 13-15 Eylül 2012 tarihleri arasında ODTÜ’de gerçekleştirilen Uygulamalı Eğitim Kongresi’nde bildiri olarak sunulmuştur.

† Özel Maya Okulları, Dr.

GİRİŞ

Günümüzde bilgi birikiminin hızla artması toplumsal yapıyı oluşturan unsurların dönüşmesini sağlayarak bilgi toplumunun oluşumuna ortam hazırlamıştır. Bilgi toplumunda, bireyler yaşamlarını ilgilendiren enformasyona kolayca erişebilmeye, eriştikleri enformasyonu bilgiye dönüştürebilme ve dolayısıyla da kendilerini geliştirme imkânına kavuşmuşlardır (Kocacık, 2003). Bilgi toplumu edindiği bilgiyi dünün birikiminden oluştururken bilimin, bilimsel bilginin serüvenini analiz ederek enformasyonu daha etkili kullanmak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

Sosyal Bilgiler dersinden akademik düzeyde değilse de sosyal bilimsel tutuma ve sosyal teori bakışına basit ve 'naif' bir girizgâh sunması; toplumsal yapılar, bunların değişim dinamiği vb. hakkında bir fikir vermesi ve bir ilgi uyandırması beklenir (Bora, 2009). Sosyal Bilgiler alanına ilişkin görüşler Sosyal Bilgiler öğretimiyle ilgili hedefleri ifade etmektedir. Her bir görüş kendi içerisinde siyasi yapı tarafından öğretim programına dâhil edildiğinde öğretim programı bu değişiklikten etkilenmektedir.

Sosyal Bilgiler programının öğrenme alanlarının içeriğini somutlaştıran kazanımların yapısı, yapılandırmacı eğitim anlayışının esasını yansıtmaktadır. Her bir kazanımın beceri, bilgi ve değer içermesine çalışılmıştır. Davranışçı yaklaşımda bilgi-beceri-değer ayrı kategoriler halinde ele alınmakta iken yapısalcı yaklaşım, bunların her birinin anlamlı bir bütün içine yerleştirmeyi temel almıştır. Programın değerlendirme boyutu ise klasik ölçme-değerlendirme yöntemlerini de içermesinin yanı sıra ağırlıklı olarak süreç değerlendirme anlayışı ile inşa edilmiştir. Sosyal Bilgiler programında değerlendirme öğrencilerin neyi bilmediklerinden çok neyi bildikleri ile ilgilenen bir süreçtir. Bu doğrultuda programda alışlagelmiş ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin yanı sıra gösteri, anekdotlar, görüşme, gözlem, sözlü sunum, projeler, araştırma kâğıtları, öz değerlendirme, öğrenci ürün dosyası, performans değerlendirme, dereceleme ölçekleri ve tutum ölçekleri gibi yöntemler de örneklendirilerek sunulmuştur (Safran, 2004).

Dizgeli eğitim eğitimin dizge yaklaşımına ve olabirlik felsefesine göre yapılandırılıp; bireyin kendini gerçekleştirme, sorun çözücü olması, yaratıcı düşünmesi, bilgiyi, beceriyi, duyguyu, sezgiyi bulması, anlaması, kullanması ve yeni bilgi üreterek aktif olmasını hedeflemektedir (Sönmez, 2004; 2005). Dizgeli eğitime ait ders planının aşamaları dikkat çekme, güdüleme, gözden geçirme, geçiş, geliştirme bölümü, özet, tekrar güdüleme, kapanış ve değerlendirme olmak üzere dokuz aşamadan oluşur.

Dizgeli eğitim ve yapılandırmacı yaklaşımın dayandığı felsefe, hedef-davranış, içerik, eğitim durumu, sınav durumu, öğretmen ve öğrenci rollerine ilişkin karşılaştırması Tablo 1'de verilmiştir

Tablo 1: Yapılandırmacı Yaklaşım ile Dizgeli Eğitim Karşılaştırması

Boyut	Yapılandırmacı Yaklaşım	Dizgeli Eğitim
Felsefe	Pragmatizm ve varoluşçuluk	Olabilirlik
Hedef-Davranışlar	Kazanım temelli	Hedef –Davranış temelli
İçerik	Öğrenme Alanı+Ünite Ara disiplin ile diğer derslerle ilişki kurulur.	Üniteler bütüncül yaklaşımla işe koşulmalıdır. Diğer derslerle ilişki kurulur. Hayat bilgisi, Sosyal Bilgiler ve fen bilgisi gibi dersler temele alınmalı ve diğer derslerle ilişki kurulmalıdır.
Eğitim Durumu	5 E Modeline dayanır. Öğretim yöntemi karmaşıktır.	9 aşamadan oluşan Dizgeli Eğitime dayanır. Öğretim yöntemi karmaşıktır.
Sinama Durumu	Alternatif ölçme araçlarıyla öğrencinin çok yönlü değerlendirilmesini içerir.	Öğrencinin çok yönlü değerlendirilmesini ilke edinen; süreç başında, süreçte ve süreç sonunda da öğrenme düzeyini belirlemeye dönük değerlendirme yapılır.
Öğretmen	Öğretmen rehberdir.	Öğretmen orkestra şefidir.
Öğrenci	Bilgiyi yorumlayan, araştıran ve bilgiden bilgi üreten aktif katılımcıdır.	Öğretmenin önderliğinde bilgiyi edinen, bilgiyi yorumlayan, yeni bilgi üreten süreçteki aktif katılımcıdır.

Dizgeli eğitim ve yapılandırmacı yaklaşıma ilişkin pek çok araştırma yapılmıştır. Şahin (2001), Arslan ve Şahin (2004), Karaduman (2005) ve Birişik (2006) tarafından yapılandırmacı yaklaşım ile geleneksel yaklaşıma ilişkin yapılandırmacı yaklaşımın deney grubu olduğu akademik başarı ve tutum bağımsız değişkenlerine yönelik araştırmalarda deney grubu lehine anlamlı fark bulgularına ulaşılmıştır. Dizgeli eğitim ve geleneksel yaklaşımın etkililiğine yönelik Kayabaşı (1997), Alacapınar (2001), Memişoğlu (2003), Çetin (2003), Sönmez (2004), Kapıcıoğlu (2006) ve Takkaç (2007) yapılan ve dizgeli eğitimin deney grubu olduğu araştırmalarda da dizgeli eğitim lehine akademik başarı açısından kavrama ve uygulama düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur. Bu araştırmada geleneksel yaklaşım yerine yapılandırmacı yaklaşım kontrol grubuna uygulanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı dizgeli eğitime göre yapılandırılmış öğrenme-öğretme süreci ile yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış öğrenme-öğretme süreci arasında Sosyal Bilgiler dersi “Yeryüzünde Yaşam” ünitesinde öğrencilerin, bilişsel alanın bilgi, kavrama, uygulama ve toplam düzeydeki erişim puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını araştırmaktır. Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır:

1. Dizgeli eğitimin kullanıldığı grup ile kullanılmadığı grupların Sosyal Bilgiler dersindeki bilgi düzeyi erişimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Dizgeli eğitimin kullanıldığı grup ile kullanılmadığı grupların Sosyal Bilgiler dersindeki kavrama düzeyi erişimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Dizgeli eğitimin kullanıldığı grup ile kullanılmadığı grupların Sosyal Bilgiler dersindeki uygulama düzeyi erişimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Dizgeli eğitimin kullanıldığı grup ile kullanılmadığı grupların Sosyal Bilgiler dersindeki toplam erişimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel yöntemde, dış çevrenin değiştirilmesi ya da istenen deneklerin bir araya getirilmesiyle suretiyle, farklı inceleme ya da deney durumları oluşturulmaktadır (Kaptan, 1998). Araştırma belirli amaçlar için daha önce şekillenmiş gruplar üzerinde yapılmaktadır. Daha önce şekillenmiş gruplar random yolla deney ve kontrol grubu olarak atanır. Gruplar deneye başlamadan ve başladıktan sonra ölçüme tabi tutulur (Gay, Mills ve Airasian, 2006; Kaptan, 1998).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Ankara ili Çankaya ilçesine bağlı Fevzi Özbey İlköğretim Okulu 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. 2009-2010 eğitim-öğretim yılında 3 şubeden oluşan 6. sınıftan iki şube uygulamalar için seçilmiştir. Random atama yoluyla 6\C deney grubu, 6\A kontrol grubu olarak atanmıştır. Deney grubunda 21 ve kontrol grubunda 26 öğrenci yer almıştır. Uygulamaların başlamasından 1 ay önce öğrencilere ön test yapılmış ve değerlendirilmiştir. Her bir grupla 15 ders saati uygulama yapılmıştır. Gruplardan birincisine dizgeli eğitim ile ikincisine MEB'in okullarda uyguladığı yapılandırmacı yaklaşım ile dersler işlenmiş ve uygulama bittikten sonra öğrencilere erişim testi uygulanmıştır. Veri kaynaklığı yapan öğrenciler random atama yoluyla ve grup yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Grupların cinsiyet, yaş ile ilgili veriler Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2: Grupların Cinsiyet ve Yaş Ortalamaları

Gruplar	N	Kız	Erkek	Yaş
Deney	21	%45	%29	11,7
Kontrol	26	%55	%50	11,4

Deney ve kontrol gruplarının Sosyal Bilgiler karne notu ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplarla ilgili kullanılan t testi kullanılmıştır. Gözlenen t değeri .34'tür. 46 serbestlik derecesi ve 0.05 anlamlılık düzeyi ile tablodan okunan 2.013 değerinden küçük olduğu için farkın anlamlı olmadığı söylenebilir. Deney ve kontrol gruplarının karne notu ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplarla ilgili kullanılan t testi kullanılmıştır. Gözlenen t değeri .39'dur. 46 serbestlik derecesi ve 0.05 anlamlılık düzeyi ile tablodan okunan 2.013 değerinden küçük olduğu için farkın anlamlı olmadığı söylenebilir. Bu verilere dayanarak deney ve kontrol gruplarının karne notu puanları açısından denk oldukları kabul edilebilir. Deney ve kontrol gruplarının ön test sentez düzeyi ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplarla ilgili kullanılan t testi kullanılmıştır. Gözlenen t değeri .002'dir. 46 serbestlik derecesi ve 0.05 anlamlılık düzeyi ile tablodan okunan 2.013 değerinden küçük olduğu için farkın anlamlı olmadığı söylenebilir. Bu verilere dayanarak deney ve kontrol gruplarının ön test toplam düzeyi puanları açısından denk oldukları kabul edilebilir.

Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçları

Araştırmada veriler deney ve kontrol gruplarındaki her bir öğrencinin bilgi, kavrama, uygulama ve toplam hazır bulunuşluk düzeyleri ön testten, deney ve kontrol gruplarındaki her bir öğrencinin bilgi, kavrama, uygulama ve toplam erişim puanları son testten, deney ve kontrol gruplarındaki her bir öğrencinin Sosyal Bilgiler dersi 2. dönem karne notu öğrenci bilgi formundan, deney ve kontrol grubundaki her bir öğrencinin karne notu ortalaması öğrenci bilgi formundan, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin takvim yaşı, sayısı ve cinsiyetleri öğrenci bilgi formundan elde edilmiştir. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik “Yeryüzünde Yaşam” ünitesinin dizgeli öğretime göre hazırlanmış kazanımlarının ölçülmesi amacıyla başarı testi (ön test-son test) kullanılmıştır. Ölçme aracı 4 seçenekli 25 çoktan seçmeli maddeden oluşan test ve bir örnek olaya bağlı olarak öğrencilerin sentez düzeyindeki erişimlerini belirlemek için bir açık uçlu maddeden oluşmaktadır. Ölçme aracının güvenilirliği 0.88 bulunmuştur. Ölçme aracını hazırlanırken MEB tarafından hazırlanmış olan 6.sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan kazanımlar dikkate alınmıştır. Test hazırlanırken soruların her birinin hangi kazanımla ilişkili olduğu ayrıntılı olarak incelenmiş ve Bloom taksonomisine uygun olarak geliştirilmiştir.

Veri Toplama Süreci ve Analizi

Araştırmada deney ve kontrol gruplarındaki her bir öğrencinin bilgi, kavrama, uygulama ve toplam hazır bulunuşlukları, deney ve kontrol gruplarındaki her bir öğrencinin bilgi, kavrama, uygulama ve toplam erişim puanları, deney ve kontrol gruplarındaki her bir öğrencinin Sosyal Bilgiler dersi 2. dönem karne notu, deney ve kontrol grubundaki her bir öğrencinin karne notu ortalaması, deney ve kontrol grubundaki her bir öğrencinin takvim yaşı ve deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin sayısı ve cinsiyetlerine ait veriler toplanmıştır. Araştırmacı hem deney hem de kontrol grubunda öğretmen olarak yer almıştır.

Verilerin analizinde ortalama, standart sapma ve “t” testi kullanılmıştır. Araştırmada manidarlık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 17 ve Microsoft Excel paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada ele alınan denencelerin test edilmesine ilişkin bulgular sunulmuş ve bulgulara dayanılarak yorumlar yapılmıştır. Araştırmada ele alınan birinci deneye “Dizgeli eğitimin kullanıldığı grup ile kullanılmadığı grupların Sosyal Bilgiler dersindeki bilgi düzeyi erişimleri arasında anlamlı bir fark vardır” şeklinde idi. Deney ve kontrol grubu bilgi düzeyi erişimleri Tablo 3’te sunulmuştur:

Tablo 3: Deney ve Kontrol Grubu Bilgi Düzeyi Erişimleri

Gruplar	N	Soru Sayısı	Ön Test X	Son Test X	Erişim X	Std	t
Deney	21	5	1.47	3.95	2.48	1.16	
Kontrol	26	5	1.30	3.65	2.35	1.46	.338

Tablo 3'te görüldüğü gibi deney grubunun ön test bilgi düzeyi puan ortalaması 1.47, son test bilgi düzeyi puan ortalaması 3.95; kontrol grubunun ise 1.30 ve 3.65'tir. Deney ve kontrol gruplarının erişim puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplarda kullanılan t testi kullanılmıştır. Gözlenen t değeri .338'dir. 46 serbestlik derecesi ve 0.05 anlamlılık düzeyi ile tablodan okunan 2.013 değerinden küçük olduğu için farkın anlamlı olmadığı söylenebilir. Bilgi düzeyi herhangi bir obje ya da durumla ilgili bazı özelliklerin kişinin görünce hatırlaması, sorunca söylemesi gibi davranışları kapsar. Daha önce yapılan araştırmalar Alacapınar (2001), Kayabaşı (1997), Takkaç (2007)' da bu sonucu desteklemiştir.

Araştırmada ele alınan ikinci deneye "Dizgeli eğitimin kullanıldığı grup ile kullanılmadığı grupların Sosyal Bilgiler dersindeki kavrama düzeyi erişimleri arasında anlamlı bir fark vardır" şeklindedir. Deney ve kontrol grubu kavrama düzeyi erişimleri Tablo 4'te sunulmuştur:

Tablo 4: Deney ve Kontrol Grubu Kavrama Düzeyi Erişimleri

Gruplar	N	Soru Sayısı	Ön Test X	Son Test X	Erişim X	Std	t
Deney	21	5	2.76	4.42	1.66	1.35	1.502
Kontrol	26	5	2.80	3.84	1.04	1.50	

p>0.05

Tablo 4'te görüldüğü gibi deney grubunun ön test kavrama düzeyi puan ortalaması 2.76, son test kavrama düzeyi puan ortalaması 4.42; kontrol grubunun ise 2.80 ve 3.84'tür. Deney ve kontrol gruplarının erişim puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplarda kullanılan t testi kullanılmıştır. Gözlenen t değeri 1.502'dir. 46 serbestlik derecesi ve 0.05 anlamlılık düzeyi ile tablodan okunan 2.013 değerinden küçük olduğu için farkın anlamlı olmadığı söylenebilir. Kavrama düzeyindeki davranışlar, nedenini gerekçe ile söyleme, açıklama ve kestirimde bulunma ile ilgilidir. Ortalama hem deney hem kontrol grubunda artmış olmasına rağmen öğretim yöntemlerinin birinin diğerinden daha başarılı olduğu yönünde anlamlı bir sonuç ortaya çıkmamıştır. Her iki yöntemde de ulaşılan bilgilerin açıklanması ve yorumlanması hedeflenmektedir. Kontrol grubunda kullanılan materyal olan öğrenci çalışma kitabındaki etkinlikler öğrencilerin yorum yapmalarını sağlamaya yöneliktir. Öğrenciler etkinlikleri ders kitabıyla paralel biçimde işlenen derste yapmaktadır. Bu durum konuyla pekiştirmeyi bir arada yapmalarına olanak vermektedir. Farkın anlamlı çıkmaması her iki uygulama yönteminin öğrencileri bilgiyi yorumlama, açıklama becerilerine yönelik hedefler içermesi ile açıklanabilir. Takkaç (2007)'ın yapmış olduğu çalışmada da benzer sonuç çıkmıştır.

Araştırmada ele alınan üçüncü deneye "Dizgeli eğitimin kullanıldığı grup ile kullanılmadığı grupların Sosyal Bilgiler dersindeki uygulama düzeyi erişimleri arasında anlamlı bir fark vardır" şeklindedir. Deney ve kontrol grubu uygulama düzeyi erişimleri Tablo 5'te sunulmuştur:

Tablo 5: Deney ve Kontrol Grubu Uygulama Düzeyi Erişileri

Gruplar	N	Soru Sayısı	Ön Test X	Son Test X	Erişi X	Std	t
Deney	21	15	6.94	14.80	7.86	2.35	5.652
Kontrol	26	15	7.06	10.38	3.32	2.39	

p>0.05

Tablo 5’te görüldüğü gibi deney grubunun ön test uygulama düzeyi puan ortalaması 6.94, son test uygulama düzeyi puan ortalaması 14.80; kontrol grubunun ise 7.06 ve 10.38’dir. Deney ve kontrol gruplarının erişim puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplarda kullanılan t testi kullanılmıştır. Gözlenen t değeri 5.652’dir. 46 serbestlik derecesi ve 0.05 anlamlılık düzeyi ile tablodan okunan 2.013 değerinden büyük olduğu için farkın anlamlı olduğu söylenebilir Nitekim Alacapınar (2001), Emir (2001), Eroğlu (1997), Kılıç (2000), Memişoğlu (2003), Sıvacı (1997), Sönmez (2004) ve Takkaç (2007)’in yaptıkları araştırmalar da bu sonucu desteklemektedir.

Araştırmada ele alınan dördüncü deneye “Dizgeli eğitimin kullanıldığı grup ile kullanılmadığı grupların Sosyal Bilgiler dersindeki toplam erişimleri arasında anlamlı bir fark vardır” şeklinde idi. Deney ve kontrol grubu toplam erişimleri Tablo 6’da sunulmuştur:

Tablo 6: Deney ve Kontrol Grubu Toplam Erişimleri

Gruplar	N	Soru Sayısı	Ön Test X	Son Test X	Erişi X	Std	t
Deney	21	25+1(5)	11.17	23.00	11.83	3.18	5.654
Kontrol	26	25+1 (5)	11.16	18.00	6.84	3.00	

p>0.05

Tablo 6’da görüldüğü gibi deney grubunun ön test toplam puan ortalaması 11.19, son test toplam düzeyi puan ortalaması 23.00; kontrol grubunun ise 11.19 ve 18.00’dır. Deney ve kontrol gruplarının erişim puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplarda kullanılan t testi işe koşulmuştur. Gözlenen t değeri 5.654’tür. 46 serbestlik derecesi ve 0.05 anlamlılık düzeyi ile tablodan okunan 2.013 değerinden büyük olduğu için farkın anlamlı olduğu söylenebilir.

Süreç sonunda ön test-son test arasındaki farkta deney grubu lehine anlamlı farkın çıkması dizgeli eğitimin bilgiyi kullanma ve diğer derslerle ilişkilendirme etkinliklerine daha fazla yer vermesi ile açıklanabilir. Alacapınar (2001), Emir (2001), Eroğlu (1997), Kılıç (2000), Memişoğlu (2003), Sıvacı (1997), Sönmez (2004) ve Takkaç (2007)’in yaptıkları araştırmalar da bu sonucu desteklemektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, dizgeli eğitim ve yapılandırmacı yaklaşıma göre yapılan altıncı sınıf Sosyal Bilgiler erişimi üzerindeki etkisini belirlemektir. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. “Yeryüzünde Yaşam” ünitesinde dizgeli eğitime göre hazırlanmış ders planı deney grubuna ve

yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış ders planı kontrol grubuna uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen başlıca sonuçlar şöyledir: Dizgeli eğitimin kullanıldığı grubun Sosyal Bilgiler dersi bilgi düzeyi erişimi ortalaması; yapılandırmacı eğitimin kullanıldığı grubun bilgi düzeyi erişimi ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir. Dizgeli eğitimin kullanıldığı grubun Sosyal Bilgiler dersi kavrama düzeyi erişimi ortalaması; yapılandırmacı eğitimin kullanıldığı grubun kavrama düzeyi erişimi ortalaması anlamlı derecede farklı değildir. Dizgeli eğitimin kullanıldığı grubun Sosyal Bilgiler dersi uygulama düzeyi erişimi ortalaması; yapılandırmacı eğitimin kullanıldığı grubun uygulama düzeyi erişimi ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir. Dizgeli eğitimin kullanıldığı grubun Sosyal Bilgiler dersi toplam erişimi ortalaması; geleneksel eğitimin kullanıldığı grubun toplam erişimi ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir.

Araştırma bulgularına göre çeşitli önerilerde bulunulabilir. Okullarda, Sosyal Bilgiler derslerinde, dizgeli eğitim etkinlikleri özellikle uygulama içeren kazanımlar için daha sık kullanılmalıdır. Öğretmenlere dizgeli eğitimin sınıf ortamında nasıl kullanılacağı hizmet içi eğitim kapsamında uygulamalı olarak öğretilmelidir. Öğretmenlerin eğitim alanındaki gelişmelerden haberdar edilmesi kurumlarınca sağlanmalıdır. Bu konuda diğer derslerde ve her sınıf düzeyinde yeni araştırmalar yapılmalıdır. Öğrencilerin dizgeli eğitimle ilgili görüşlerinden yararlanılarak yeni ve uygun öğrenme-öğretme teknikleri denenip geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Alacapınar, G. (2001). *Hayat Bilgisi Öğretiminde Programlandırılmış Öğretimin Erişime ve Kalıcılığa Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Arslan, A. ve Şahin, T. Y. (2004). “*Oluşturmacı Yaklaşıma Dayalı İşbirlikli Öğrenmenin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Duyuşsal Öğrenmelerine Etkileri*”. XII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Bildiri Özetleri. 6-9 Temmuz 2004. İnönü Üniversitesi. Ankara: Öncü Basımevi.
- Birişik, E.(2006). *İlköğretim Sekizinci Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Ders İçeriğinin Yapıcı Öğrenme Kuramına Göre Düzenlenmesinin Akademik Başarıya Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Adana.
- Bora, T. (2009). Ders Kitaplarında Milliyetçilik" Siz Bu Ülke İçin Neler Yapmayı Düşünüyorsunuz?". *Ders Kitaplarında İnsan Hakları II* (s. 115-141). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Çetin, K. (2003). *İlköğretim 8.Sınıf İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Atatürk'ün Hayatı Ünitesinin Dizgeli Öğretime Göre Değerlendirilmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Bolu.
- Emir, S. (2001). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Düşünmenin Erişime Kalıcılığa Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Eroğlu, G. (1997). *Programlandırılmış Eğitimin Öğrenci Erişimi Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Araştırma. Ankara.
- Gay, L.R., Mills, G. E. ve Airasian, P. (2006). *Educational Research: Competencies for Analysis and Applications*. New Jersey:Pearson Merill Prentice Hall.
- Kapıcıoğlu, M. O. (2006). *Dizgeli Öğretimin Etkililiği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara.

Karaduman, H. (2005). *Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyallerinin Derse İlişkin Tutumlara Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.

Kayabaşı, Y. (1997). *Programlandırılmış, Dünya Bankası Eğitim Projesi ve Geleneksel Öğretime Göre Eğitim Gören Öğrencilerin Erişileri Ve Kalıcılık Düzeyleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Kılıç, A. (2000). *İlk okuma-Yazma Öğretiminde Programlandırılmış Öğretime Göre, Metin Yönetiminin Etkililiği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Kocacık, F. (2003). Bilgi Toplumu ve Türkiye. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. C:27. No: 1. 1-10.

Memişoğlu, H. (2003). *İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminin Programlandırılmış Öğretime Göre Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.

Safran, M.(2004). *İlköğretim Programlarında Yeni Yaklaşımlar: Sosyal Bilgiler* . Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, MEB.Yıl.5 sayı 54-55. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi54-55/safran.htm> adresinden 10/04/2009 tarihinde alınmıştır.

Sıvacı, S. Y. (1997). *Programlandırılmış Eğitimin Öğrenci Erişisi Üzerine Etkisi*. Ortaokul 2.Sınıf Milli Coğrafya Dersi Örneği. Yayınlanmamış Araştırma. Ankara.

Sönmez, V. (2004). *Dizgeli Eğitim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sönmez, V. (2005). *Program Geliştirmede Öğretmen Elkitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şahin, T.Y. (2001). Oluşturmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Dersinde Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenmeye Etkisi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*.

Takkaç, A. (2007). *Dizgeli Eğitimin Sosyal Bilgiler Dersinde 5.Sınıf Öğrencilerinin Erişilerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.